

Arvamuse avaldamine 2024. aasta sisserände piirarvu kehtestamise eelnõu ja jagunemise eelnõu kohta

Lugupeetud Lauri Läänemets!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Siseministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust Vabariigi Valitsuse korralduse „Välismaalaste seaduse alusel sisserände piirarvu alla arvatavate välismaalaste 2024. aasta sisserände piirarvu kehtestamine“ eelnõu ja siseministri määruse „2024. aasta sisserände piirarvu jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi“ eelnõu kohta. Järgnevalt esitame oma seisukohad mõlema eelnõu kohta.

1. Sisserände piirarvu kehtestamine

Vabariigi Valitsuse korralduse eelnõu kohaselt on 2024. aasta sisserände piirarvuks 1303. See on välismaalaste seaduses sätestatud maksimummäär ehk 0,1 protsenti Eesti alalisest elanikkonnast.

Kaubanduskoja seisukoht:

Avaldame toetust Siseministeeriumi ettepanekule kehtestada 2024. aasta sisserände piirarvuks 1303 ehk seaduses lubatud maksimummäär.

2. Sisserände piirarvu jagunemine

Siseministri määruse eelnõu § 1 kohaselt jaguneb 2024. aastal sisserände piirarv tähtajalise elamisloa taotlemise põhjuse ja andmise aluse järgi järgmiselt:

- 1) töötamiseks etendusasaduses loominguilise töötajana etendusasaduse seaduse tähenduses – ____;
- 2) erialaseks tegevuseks sportlase, treeneri, spordikohtuniku või sporditöötajana spordialaliidu kutsel – ____;
- 3) töötamiseks Välisministeeriumi poolt akrediteeritud ajakirjanikuna – ____;
- 4) töötamiseks töötleva tööstuse valdkonnas – ____;
- 5) töötamiseks ehituse valdkonnas – ____;
- 6) töötamiseks veonduse ja laonduse valdkonnas – ____;
- 7) ettevõtluseks – ____;
- 8) välislepingu alusel – ____.

Kaubanduskoda on jätkuvalt seisukohal, et sisserände piirarvu jagunemine elamisloa taotlemise põhjuse ja elamisloa andmise aluse järgi ei ole mõistlik ja vajalik mitmel põhjusel:

- 1) Välismaalaste nõudlus ning Eesti ettevõtjate vajadus sisserände piirarvu alla minevate elamislubade järele on alates 2017. aastast olnud oluliselt suurem kui sisserände piirarv. See tähendab, et sisserände piirarvu jaotamisega ei ole võimalik lahendada tegelikku probleemi, vaid sellega kaasneb täiendav kunstlik piirang.
- 2) Meie hinnangul on sisserände piirarvu jagunemise eelnõu näol tegemist ülereguleerimisega, mis suurendab nii Siseministeeriumi kui ka Politsei- ja Piirivalveameti töökoormust, kuid sellega ei kaasne märgatavat lisandväärtuse kasvu, pigem võib mõju olla hoopis vastupidine. Kui seda eelnõud ei oleks, siis ei kuluks Siseministeeriumi ametnikel ega teistel ministeeriumitel ja huvigruppidel aega eelnõu koostamiseks ning selle kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks. Lisaks ei peaks PPA hiljem kontrollima ja pidama arvestus iga arvestusliku piirmäära osas, vaid kehtiks üks piirmäär ehk üldine sisserände piirarv. Samuti oleks ilma selle eelnõuta sisserände piirarvust aru saamine lihtsam nii elamisloa taotlejale kui ka tema tööandjale.
- 3) Viimase nelja aasta praktika on näidanud, et kui siseministri määrusega jaotada sisserände piirarvu, siis vabalt jaotamiseks mõeldud elamisload antakse välja juba aasta esimestel päevadel, kuid aasta lõpuks ei saa sisserände piirarv täis. Näiteks 2023. aasta 1. septembri seisuga oli arvestuslike piirmäärade tõttu kasutamata 59 tähtajalist elamisluba, mis on broneeritud ajakirjanikele, loomingulistele töötajatele, spordivaldkonna töötajatele ning välislepingu alusel. Selle tulemusena on riik muu hulgas jäänud ilma täiendavast maksutulust. Kui kogu sisserände piirarv oleks olnud vabalt jaotamiseks, siis oleks suure tõenäosusega need elamisload leidnud kasutamist juba 2023. aasta alguses ning riigile oleks täiendavalt laekunud ca 700 00 eurot tööjõumaksudest. Arvutuse tegemisel on võetud eelduseks, et ühe välismaalase töötasu on võrdne Eesti keskmise töötasuga.

Palume ministeeriumil täiendavalt analüüsida, kas sisserände piirarvu jagunemine on vajalik ja täidab oma eesmärgi. Selleks soovime võrrelda 2019. aasta ja 2022. aasta sisserände piirarvu täitumist valdkondade lõikes. Võrdlus peaks eelkõige näitama, kas 2022. aastal sisserände piirarvu alt välja antud elamisload ühtivad paremini Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega ning loovad suuremat lisandväärtust kui 2019. aastal välja antud elamisload. Hetkel puudub seletuskirjast selline võrdlus ning seega on keeruline ka hinnata, kas sisserände piirarvu jaotamine täidab oma eesmärgi või mitte.

Kui Siseministeerium ei esita täiendavaid andmeid, mis näitavad, et sisserände piirarvu jaotamine suurendab lisandväärtust ja ühtib paremini Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega, siis teeme ettepaneku jätta kogu 2024. aasta sisserände piirarv vabalt jaotamiseks ning loobuda siseministri määruse kehtestamisest.

Kui Siseministeerium peab ikkagi hädavajalikuks teatud osa 2024. aasta sisserände piirarvust broneerida teatud valdkondadele, siis Kaubanduskoja hinnangul tuleks

arvestuslikke piirmäärasid vähendada valdkondades, kus arvestuslik piirmäär ei ole varasemalt täitunud. Näiteks loominguulistele töötajate, ajakirjanike ja välislepingu alusel antavate elamislubade arvestuslik piirmäär ei ole varasematel aastatel täitunud. Seega on igati mõistlik vähendada nende arvestuslikku piirmäära võrreldes 2023. aasta piirmääradega.

Kaubanduskoja seisukohad:

- 1) Palume Siseministeriumil hinnata, kas sisserände piirarvu jagunemine on vajalik ja täidab oma eesmärgi. Selleks soovime võrrelda 2019. aasta ja 2022. aasta sisserände piirarvu täitumist valdkondade lõikes. Võrdlus peaks eelkõige esile tooma, kas 2022. aastal sisserände piirarvu alt välja antud elamisload ühtivad paremini Eesti majanduse arengu ja ühiskonna vajadustega ning loovad suuremat lisandväärtust kui 2019. aastal välja antud elamisload.**
- 2) Kui analüüs näitab, et sisserände piirarvu jaotamine ei täida oma eesmärgi, siis teeme ettepaneku jätta kogu järgmise aasta sisserände piirarv vabalt jaotamiseks.**
- 3) Kui Siseministerium peab jätkuvalt vajalikuks sisserände piirarvu jaotamist ja sellega kaasnevale lisandväärtusele viitab ka esimeses punktis viidatud analüüs, siis palume vähendada arvestuslikke piirmäärasid valdkondades, kus arvestuslik piirmäär ei ole varasematel aastatel täitunud.**

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja seisukohti ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Mait Palts
Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Koostanud: Marko Udras marko.udras@koda.ee 6040070